

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
00-513 Warszawa
Warszawa
ul. Nowogrodzka 1/3/5 / -

E-PUAP

Warszawa, 2018-02-23

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2018 -02- 23
ZAL.3.....	NR

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
00-090 WARSZAWA
WARSZAWA
"AL. ""SOLIDARNOŚCI"" 77"



RPW/12725/2018 P
Data:2018-02-23

PISMO

Korespondencja elektroniczna z systemu eDok

Pismo:DSR.IV.071.7.2018.MF. Treść pisma w załączniku.

Korespondencję w tej sprawie proszę kierować do mnie za pomocą środków komunikacji elektronicznej zgodnie z art. 39' ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1257 j.t.).

Załączniki:

1. KW_217827_PBM_plik6.DOC
2. KW_217827_PBM_plik6.DOC.XAdES

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć
oprogramowania do weryfikacji podpisu

Data złożenia podpisu: 2018-02-23T13:14:04Z

Podpis elektroniczny



MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 23 lutego 2018 r.

DSR-IV.071.7.2018.MF

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 6 lutego 2018 r., znak: III.7064.21.2018.JA, w sprawie świadczenia wychowawczego dla osoby samotnie wychowującej dziecko, uprzejmie informuję;

Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r., poz. 1851, z późn. zm.), dodanej ustawą z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin (Dz. U. poz. 1428), w sytuacji, gdy osoba deklarująca samotne wychowywanie dziecka wnioskuje o świadczenie wychowawcze na dziecko (bez znaczenia pozostaje fakt czy na pierwsze czy na drugie i kolejne) na nowy, rozpoczynający się 1 października 2017 r. okres, powinna dołączyć do wniosku tytuł wykonawczy pochodzący lub zatwierdzony przez sąd, ustalający alimenty na to dziecko od drugiego z rodziców, chyba że z przyczyn obiektywnych jest niemożliwe, gdyż:

- 1) drugie z rodziców dziecka nie żyje;
- 2) ojciec dziecka jest nieznan;
- 3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone;
- 4) sąd zobowiązał jedno z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;
- 5) dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach.

Zgodnie z § 5 pkt 1 lit. d rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1465), który doprecyzowuje jakie dokumenty stanowią potwierdzenie spełnienia warunku ustalenia alimentów, o którym mowa w ww. art. 8 ust. 2, ustalając prawo do świadczenia wychowawczego uwzględnia się również odpowiednio odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną lub odpis protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, odpis zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem lub innego tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, zobowiązujących do alimentów na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną (za wyjątkiem alimentów ustalonych w formie aktu notarialnego, bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy takie orzeczenie/ugoda zaopatrzone są w klauzulę wykonalności).

Orzeczenia sądu zasądzające alimenty z mocy prawa podlegają wykonaniu - zgodnie z art. 333 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, sąd z urzędu nadaje wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli zasądza alimenty - co do rat płatnych po dniu wniesienia powództwa, a co do rat płatnych przed wniesieniem powództwa za okres nie dłuższy niż za trzy miesiące.

Odnosząc się do kwestii alimentów ustalonych w formie ugody zawartej przed mediatorem, należy wskazać, że zgodnie z art. 183¹⁴ oraz art. 183¹⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, aby ugoda zawarta przed mediatorem była wiążąca i miała moc prawną, podlega zatwierdzeniu przez sąd - w konsekwencji, ugoda zawarta przed mediatorem jest tytułem wykonawczym po zatwierdzeniu jej przez sąd.

Natomiast w przypadku alimentów ustalonych w drodze umowy zawartej w formie aktu notarialnego, aby został spełniony ww. warunek określony w art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, koniecznym jest, aby sąd nadał ww. umowie klauzulę wykonalności, co jest możliwe po ustaleniu przez sąd, że spełnione są warunki przewidziane w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, dotyczące nadawania takim umowom klauzul wykonalności. Takie rozwiązanie, poprzez kontrolę sądową w postaci nadawania przez sąd klauzul wykonalności, gwarantuje rzetelność w ustalaniu wysokości

alimentów. Tylko w takim przypadku ww. akt notarialny ma przymiot tytułu wykonawczego zatwierdzonego przez sąd.

Należy podkreślić, że analogiczne rozwiązanie dotyczące wymogu ustalenia alimentów funkcjonuje już od 13 lat w odniesieniu do zasiłku rodzinnego. Tu również warunkiem otrzymania wsparcia jest ustalenie alimentów na dziecko od drugiego rodzica. Oznacza to, że rodzice samotnie wychowujący dzieci, którzy otrzymują obecnie zasiłki rodzinne, spełnią także warunek ustalenia alimentów wprowadzany przy przyznawaniu świadczenia wychowawczego.

Celem wprowadzenia ww. rozwiązania jest, aby świadczenie wychowawcze na dziecko było przyznawane osobie samotnie wychowującej dziecko dopiero po wyczerpaniu możliwości dochodzenia świadczeń alimentacyjnych od drugiego rodzica dziecka, chyba, że z przyczyn obiektywnych, tj. np. gdy drugi z rodziców nie żyje lub ojciec dziecka jest nieznan, jest to niemożliwe.

Regulacja taka jest realizacją konstytucyjnej zasady pomocniczości państwa, zgodnie z którą, państwo jak najbardziej wspiera rodziny z dziećmi, ale przede wszystkim, w pierwszej kolejności, obowiązek zaspokojenia potrzeb dziecka spoczywa na jego rodzicach.

Samotny rodzic powinien zadbać o alimenty na dziecko od drugiego rodzica nie tylko ze względu na możliwość otrzymania świadczenia wychowawczego lub zasiłku rodzinnego. Posiadanie tytułu wykonawczego daje poczucie bezpieczeństwa oraz możliwość sądowej egzekucji należności, jeśli rodzic nie wywiązuje się ze zobowiązań. Alimenty należy egzekwować, zaś tych, którzy uchylają się od ich płacenia, pociągać do odpowiedzialności. Trzeba bowiem pamiętać, że podstawowym obowiązkiem rodzica jest utrzymywanie dziecka.

Odnosząc się do kwestii dołączenia do wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego przez osobę samotnie wychowującą dziecko tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, ustalającego alimenty na to dziecko od drugiego z rodziców, należy wskazać, że zgodnie z art. 19 ust. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, jeśli osoba samotnie wychowująca dziecko, której prawo do świadczenia wychowawczego w stosunku do danego dziecka uzależnione jest od ustalenia na rzecz tego dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego, nie dołączy do wniosku tytułu wykonawczego, gminny organ właściwy przyjmuje wniosek i, w zakresie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego w stosunku do tego dziecka, wyznacza termin 3 miesięcy na dostarczenie tytułu wykonawczego.

Jeśli rodzic dostarczy tytuł wykonawczy w wyznaczonym terminie, świadczenie wychowawcze będzie przysługiwało od miesiąca złożenia wniosku, o ile spełnione będą pozostałe warunki uprawniające do świadczenia. Natomiast niezastosowanie się do wezwania gminnego organu właściwego będzie skutkowało pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Zgodnie z art. 19 ust. 5 ww. ustawy, w przypadku gdy osoba samotnie wychowująca dziecko nie dostarczy w wyznaczonym 3-miesięcznym terminie, tytułu wykonawczego potwierdzającego ustalenie na rzecz dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego, ponieważ sąd wydał postanowienie w przedmiocie odmowy udzielenia zabezpieczenia w sprawie o alimenty (takie rozstrzygnięcie sąd jest możliwe w przypadku wystąpienia przez osobę ubiegającą się o alimenty z wnioskiem do sądu o zabezpieczenia powództwa o alimenty), bieg 3-miesięcznego terminu ulega zawieszeniu do dnia dostarczenia tego tytułu wykonawczego.

W takim wypadku, po dostarczeniu tytułu wykonawczego, świadczenie wychowawcze będzie przysługiwało od miesiąca złożenia wniosku, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, od którego drugi rodzic został zobowiązany do zapłaty alimentów, jeżeli spełnione będą pozostałe warunki uprawniające do świadczenia (art. 19 ust. 6 ustawy).

Opisane wyżej regulacje pozwalają osobom samotnie wychowującym dzieci, ubiegającym się o świadczenie wychowawcze, bez problemu spełnić określony w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, warunek ustalenia świadczeń alimentacyjnych na dziecko od drugiego z rodziców. Przede wszystkim, aby osoba samotnie wychowująca dziecko spełniła ww. warunek nie musi występować do sądu z pozwem o alimenty. Istotne jest, że w celu potwierdzenia ustalenia alimentów od drugiego rodzica, nie jest konieczne przedstawienie wyroku alimentacyjnego wydawanego przez sąd po zakończonym postępowaniu sądowym zainicjowanym pozwem o alimenty – jeśli sprawa o alimenty już się przed sądem toczy lub np. termin rozprawy jest odległy, wystarczające jest przedstawienie odpisu postanowienia sądu o zabezpieczeniu powództwa o alimenty. Zgodnie z art. 737 Kodeksu postępowania cywilnego, wniosek o zabezpieczenie powinien zostać rozpoznany przez sąd bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu. W związku z powyższym, jeśli osoba samotnie wychowująca dziecko ubiegająca się o świadczenia wychowawcze, np. z uwagi na niezakończone postępowanie sądowe o alimenty, nie posiada wyroku zasądzającego alimenty na dziecko, powinna złożyć wniosek do sądu o zabezpieczenie powództwa o alimenty, a uzyskane

postanowienie sądu o zabezpieczeniu powództwa umożliwi otrzymanie świadczenia wychowawczego.

Istotne jest również, że strona dochodząca alimentów jest z mocy ustawy zwolniona od obowiązku uiszczania kosztów sądowych, co dotyczy także opłaty od wniosku o zabezpieczenie powództwa o alimenty.

Natomiast w sytuacji, gdy sąd nie nada klauzuli wykonalności umowie zawartej w formie aktu notarialnego, spełnienie warunku określonego w wyżej przytoczonym art. 8 ust. 2 możliwe jest poprzez np. zawarcie ugody przez sądem lub mediatorem lub poprzez opisany wyżej tryb wniosku do sądu o zabezpieczenie powództwa o alimenty.

Odnosząc się do kwestii danych statystycznych uprzejmie informuję, że w nowym okresie świadczeniowym (tj. od 1 października 2017 r.) liczba rodzin objętych Programem „Rodzina 500+” wynosi 2 392 tys. (co oznacza spadek w stosunku do września 2017 r. o 227 tys. rodzin), w tym 501 tys. rodzin samotnie wychowujących dzieci (spadek o 108 tys. w stosunku do września 2017 r.). W ramach Programu „Rodzina 500+” do rodzin niepełnych miesięcznie trafia ponad 375 mln zł (tj. 19% całości środków wypłacanych miesięcznie wszystkim rodzinom), tj. 4,5 mld zł rocznie.

Szacuje się, że w ramach ww. spadku liczby rodzin niepełnych korzystających z Programu „Rodzina 500+” uszczelnienie związane z koniecznością ustalenia alimentów na dzieci od drugiego z rodziców wiązało się w nowym okresie świadczeniowym ze spadkiem liczby tych rodzin o ok. 30 tys. Można zatem przyjąć (tak wynika też z rozmów z przedstawicielami gmin), że wcześniej te osoby deklarowały samotne wychowywanie dziecka wyłącznie dlatego, by uzyskać prawo do świadczenia wychowawczego. Obecnie oświadczyły w gminnym organie właściwym, że żyją w związkach, co jest zgodne ze stanem faktycznym.

MINISTER

z up.

Bartosz Marczuk
PODSEKRETARZ STANU

*/-podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/*